

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendü tagjai	A lap szellemi részét illető cikkek a szerzőknek, az előfizetési pénzek a pénztári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatának küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	a lapot tagdíjaikért kapják.	
Félévre — — — — —	4 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	
Negyedévre — — — — —	2 "		

Az államosítás.*)

Egykor túl ifju elmével azon nézetet vallottuk, hogy iskolát kizárólag az állam tartson fön s e jogból egy szemernyit se adjon át sem felekezetenek, sem községeknek, sem magánosoknak.

Ma e nézetünk oda módosult, hogy *az állam a felügyeletet, mely fogalom alá az iskolák ellenőrzése, iskolai fegyelem s a tanítók és tanárok fegyelmi ügyeiben való bíraskodás számítandó*, kizárólag és egyetemlegesen fogja le a maga számára.

Iskoláknak fentartását bármely magános embernek vagy testületnek, legyen az felekezet, község, megye, társulat, engedje meg az állam, sőt azokat támogassa az iskolafentartásban, s csupán azt követelje meg, hogy az általa megszabott törvényes föltételek megtartassanak.

E nézetünkben támogatni fog jelen egész dolgozatunk minden része, de rendelkezünk egy néhány közvetlen indokkal is.

Az iskoláról általában ki lehet mutatni, hogy alkalmazkodó terv, a mely mindig azon cél szeriul idomul, időről-időre, a minő célnak szolgálatában áll. Ez a tétel nagy általánosságban az egész államra, sőt egész Európára nézve úgy megáll, mint Szeged külön igényeire vagy egy vasgyár részvénytársaság céljaira.

A görög iskola széptestü és művész, meg harcoló hajlamu embereket nevel ideig-óráig, majd filozofokat és tudósokat s mindig az van előtérben, a mely irány a nemzet fejlődési tokán természetes. A középkor már kizárja a test igényeit s a lélekkel foglalkozók, lélek üdvössége számára nevel. A reformáció a lelkiismereti szabadság s az egyéni érvényesülés kiemelésében jut tulsulyra iskoláiban, melyből a nemzetek politikai szabadsága s a nemzeti eszme tulsulya fejlődik, mely ma uralkodó s minden nemzet büszkén hivatkozik a

*) Készülőben levő művéből küldötte be a szerző ezen figyelemre méltó cikke. Nem értünk mindenben vele egyet, de mert sok jó van benne, adjuk.

kebelében munkálkodó nemzeti eszme nevelő hatására, Ma minden tárgyat a nemzeti eszme szempontjából tanítunk. Ez az iskola alkalmazkodása nagyban. Ha a csik-somlyói gymnáziumot nézem s összehasonlítom a körmöcbányai főreáliskolával, látom, hogy amott a latin nyelv minden s ehhez bizonyos irodalmi műveltség járul. Igaz, hogy minden tárgyat szabályszeriuen tanítanak, de a latin és a vallás oktatása a fő, mert mindenki tudja, hogy ez a gymnáziuma legtöbb papot adja az erdélyi egyházmegyének, a kik pedig a negyedik táján lemaradnak kántorokká lesznek. Ez az iskola magától a közvetlen célhoz idomul. Ha a körmöci főreált nézem, látom, hogy itt a mathesis-mértani rajz, szabadkézi rajz és vegytan meg fizika dominálnak, mert a közelben van a selmeci bányászati akadémia s ott ezek a tárgyak segítik tovább az ifjut.

Épigy jellemzi a felsőbb leányiskolának polgári leányiskolától való elválása az iskola alkalmazkodását, amaz a műveltebb, ez a kevésbbé művelt nőszükségletet elégit ki.

Minden iskolának államosítása annyit jelentene, hogy az összes iskolákat az állam saját pénztárából tartja fenn. Óriási összegeket kell a néptől behajtani, hogy ezt megbirja, de azért Csik-Somlyó mégis papokat, Körmöc mégis főkép bányászokat nevelne s az iskolák felveunék azt az arcot akkor, a melyet a vidékek viszonyai tőlük követelnének. *Azaz: társadalmi törvényszerűség teszi lehetetlenné, hogy az iskolát az állam saját képére és hasonlatosságára teremtse.* — Rám nézve legjobb volna ennek kripróbálása, mert ez igazolná, hogy az általam felállított tétel egy uralkodó nagy elv.

2. A felekezeti élet még akkor is megmarad, mikor az állam levette egyik ruháját, pld. hogy államvallások szeriut alakuljon s a másikat felveszi, pld. hogy nemzeti eszme szeriut rendezkedjék be. Majd a

nemzeti eszmét is le fogja vetni, hogy nagy gazdasági eszmék köntösébe öltözködjék. Hanem minden okos ember igen jól tudja, hogy a nép fölött ezek az öltözködések és levetkezések úgy mennek keresztül, mint a vihar a szép szál erdő fölött. Egy-egy kidől, a többi úgy marad, a mint volt, lesz szál erdő tovább, bár az is megesik, hogy némelyik erdő egészen kidőledez, de akár talpon marad, akár ledül, mindent ellefedhet, csak egyet nem s ez az Isten.

Lévéen pedig a nép mindég érzéki s mindig vezetetik, soha sem fog elvont filozofia vallás szerint hinné a jó Istenben, hanem mindig valamely felekezet szerint, melynek pozitív vallása van. Ez így volt, így van s bizonyos, hogy így lesz. A felekezetnélküliség a népre alkalmazva nevetséges abszurdum, mert rossznak nem mondhatjuk, mivel a nép soha azzal élni nem fog.

Hazánkban a nemzetiségi eszme intenzív küzdelme rejtette el szemünk elől a felekezeti nevelést s úgy tűnt fel, mintha a felekezeti köpönyegbe a nemzetiségi célok öltözködtek volna. Csak részben volt így, mert ha a nemzetiségektől az iskolát az állam teljesen elvette volna s ez okból a felekezet sem lehetett volna iskolafentartó, akkor előbb-utóbb kiderül vala, hogy vannak állami iskolák, a melyek magyarellenes tendenciáknak hódolnak.

Sőt én tudnék ilyen állami iskolai vezetőséget most is megnevezni. De a népet épugymint ma ez sem érintette volna. Ennek dacára az oláh elsősorban babonás görög katolikus és a felvidéki tót evangélikus lesz. A nemzetiségi harc gyengülő félben van s helyét ismét a felekezetek igtelkedés eltoglalni, hogy a nemzeti eszme által okozott vagy vélt esorbulást kiköszörüljék. — Majd jönni fog a gazdasági érdekek harca s ez ismét elhomályosítja a felekezeti eszmét, hogy az annál nagyobb erővel visszavonja ismét jogait.

A felekezeti eszme akkor is tudatában van a népnek, ha magát mással össze nem hasonlítja, mert vallásgyakorlata, mely nap-nap után történik, állandóan eszébe juttatja a mit hisz; de a műveletlen néposztályok nemzetiségi öntudatra csak más nemzetiségekkel való összehasonlítás után ébrednek. Sőt éppen hazánk népeinek egymásba való átalakulása, az eltótosodás, eloláhosodás, megmagyarosodás a nép körében nagy mértékben azt bizonyítja, hogy a nép a maga együgyűségében a nemzetiségi eszmével szemben sem elegendő öntudattal, sem ösztönnel nem bír s annak tudatára egyáltalában nem is ébred.

A nemzeti öntudat mondhatjuk, a műveltség bizonyos fokát jelenti, melyre a legalsóbb néprétegek alán soha sem ébrednek.

Ilyen erő, mely az emberiség zöme fölött úgy szólván hatás nélkül halad át, nem lehet a nevelés és oktatás kizárólagos alapja. — Különbö is a népek és nemzetek nevelése mindig vallás-erkölcsi nézetére volt ráépítve. — A vallás-erkölcsi nevelés volt mindig az igazi nevelés, mely szép összhangba hozható a nemzeti neveléssel. A vallás-erkölcsi neveléshez legjobban értenek a felekezetek. Ez az ő mesterségük s ebben őket soha senki utol nem érte. Főszeközük a pozitív vallás, mely megvetéssel fordul el minden filozofia vallástól, a mit ki-ki alkothat tetszés szerint önmagának.

A pozitív vallás pedig mondhatnók egyedüli, mely jellemeket terem.

Az ember jellem. A ki nem jellem, erkölcsi értelemben nem ember. Az igazi jellemek igazi hazafiak is. Napjainkban tulságos sok a hitvány, jellemtelen ember, a kik csekély élvezetért mindent oda adnának, hazát, becsületet, barátságot s akármí mást.

Felette nagy a gyanu, hogy a filozofia vallás volt annak az oka, hogy oly sok jellemtelen, alávaló ember nevedett. Ha mindenki magának csinálja vallását és erkölcsi fogalmait, akkor minden jó, a mi nekem jó s hogy ez másnak talán, vagy bizonyoson rossz, az nem számít. Meglehet, hogy így sem fordulna fel a világ. Lassankint mindenki rájön, hogy a csalás, lopás, mások kijátszása, hivatali állásokkal való visszaélés, a tudatlanok becsapása, hasznos és mindenki által üzött mesterség s a világ e szerint fog megalakulni. Hiszen már kiszivárgott, hogy a kínai mandarinok csalásból a lopásból szoktak élni s a nép mégis ragaszkodik hozzájuk. Szóval csupa gazemberekből álló társadalmat is lehet elképzelni; de nekünk e helyen engedjék meg szembe szállni minden olyan irányzattal, nevelésügyünk területén, a melyről az a meggyőződésünk, hogy az erkölcsi jót nem Istenben, hanem mondjuk az önzésben!! találja meg.

Mi azt hisszük, hogy édes hazánkban s szent vallásunkat jellemes, önfeláldozó emberek tartották meg eddig is és ezek fogják megtartani ezután is. És tudjuk, hogy azokat a nagy erkölcsi tulajdonokat a vallás emlőjéből szívták lelkükbe őseink.

Ezért hirdetjük, hogy a nevelést nem szabad a felekezetek kezéből kivenni.

Kérdezzék meg akármelyik zsidó rabbit, ha volna-e a világon egyetlenegy zsidó is ma, zsidó felekezeti nevelés nélkül. Vajjon Calvin és tanítványai napjainkban is oly hű olvasói volnának-e az evangéliumnak s lelkes éneklői a zsolnároknak, ha nem a felekezeti nevelés szoktatta volna rá őket.

Vajjon a búcsújárás, a szent gyónás, a szent mise hallgatása divatos-e a filozofia vallás híveinél.

Mindenik felekezet nevel a maga módja szerint. de felekezet nélkül csak vaktában nevelődik az ember,

Ezen felfogásunk miatt hirdetjük, hogy a felekezeti iskolát az egész vonalon fön kell tartatni. A hol a község kizárólag református vagy kizárólag római katolikus, vagy kizárólag görögkatolikus, ott ha a viszonyok állami iskolát kívánnak, állítsa fel az állam az iskolát, de adjon neki felekezeti jelleget, hogy az illető egyház jótékony hatását élvezhesse az iskola.

Hiszem és vallom, hogy az állam illetén nagyjelkü eljárása feltétlenül lefegyverezné ugy a nemzeti-ségi, mint a felekezeti harcnak azt a fajtáját, mely az iskola segítségével vivatott hazánk állami egysége vagy egyes intézményei ellen s az iskolát visszaadná önmagának.

Ma mindkét részéről feltékenység és előítélet akadályozza az iskola fejlődésén való együttműködést. Láttam akárhány derék plébánost, a ki az egyház tanácsa útján hivatalosan konstataálta és a tanfelügyelőnek előterjesztette, hogy egyházközségében egy vagy több tanítóra feltétlen szükség van s egyben konstataálta azt is, hogy sem a polgári, sem az egyházközség nem tud adni egy garast sem az új szükségletekre. De itt megállott. Tudta, hogy felekezeti tanítót nem kaphat. Állami tanítót pedig az egyházi hatóság engedélye nélkül nem kérhet s ezt az engedélyt soha meg nem kapja. Így akasztja meg az iskolával való politizálások az iskola fejlődését s ez a legnagyobb veszély egy állam életében, mert örökös harcot tart életben, mely egyszer lángot is vethet.

Ismételjük: Az állam a hol szükséges, állítson bármínemű felekezeti iskolát és csupán a vegyes lakosság között tartson fen felekezet nélkül valót. Ezeknek vezetését és szellemi fejlődését bizza teljesen a felekezetekre. De az egész államban foglalja le magának az iskolák felett való felügyeleti és fegyelmi bíráskodást illető jogokat.

Az államnak kettőre van szüksége: 1. Hogy az iskola jól neveljen és oktasson és 2. Hogy jó hazafiakat neveljen. Ezen célt elérheti, ha a felügyelet és bíráskodás az iskolát illetőleg kezében van.

Kóródy Miklós.

Püspök Urunk bérmantja az erzsébetvárosi espereskerületben.

Pompázó színekbe szeretném tollamat mártani, hogy azt a dísz, azt a fényt láthatóvá tegyem; a költő ibletségével

szeretnék hírní, hogy azt az örömet, holdogságot mindenkivel megértessem, mely püspök ur ö Méltóságának idejövetele alkalmából nyilvánult Segesvárrt.

Kevesen vagyunk mi segesváriak katolikusok, ezen kevésnek is nyelve kétféle, de számukat pótolta az öröm és lelkesedés, hogy kegyes főpásztorunk minket is meglátogat, a kétféle nyelvet pedig egyesítette a törekvés, közös akarat, hogy igaz öszinte szeretetünket és ragaszkodásunkat külsőleg és minél imponásabban nyilvánítsuk. És ez azt hiszem sikerült is, mert lehetetlen hogy ö Méltóságát külsőleg szebben, imponásabbanbelsőleg nagyobb örömmel és lelkesedéssel fogadták volna bérmantjában, mint azt megcselekedték a segesvári róm. katb. hívek.

Alig terjedt el a hire, hogy mikor fog ö Méltósága Segesvárra érkezni, máris szeretett plebánusunk maga köré gyűjtötte híveit, külön az egyháztanácsot, külön az oltár-egyesület tagjait és külön a híveket, és egy szívvel-lélekkel fogtuk bozzá a fogadtatás előkészületeihez.

Május hó 31-én délután berobogott a vonat, mely ö Méltóságát körünkbe hozta. A vasuti állomáson a főispán és polgármester üdvözölvén ö Méltóságát, püspök ur ö Méltósága az összegyűlt nagyszámu közönség örömrivalgása közt vonult ki a pályandvar elé, hol a magánfogatok végtelen sora és nagyszámu banderium fogadta. A menetet megnyitotta a banderium, nemzeti színű szalagokkal és árvaléányhajjal a kalapjukban, a banderium élén lovagolt egy bőgatyás piros mellényes banderista nagy nemzeti színű zászlót lobogtatva; a banderistákat követte a városi főkapitány fogata, azután a főispán 5-ös fogatában püspök ur ö Méltósága a főispánnal, azután báró Szentkereszty négyese a rendező bizottság elnökével és egy papvendéggel (a székelnyudvarhelyi apátplebánus), ezeket követték a magánfogatok végtelen nagy száma. Gondoskodva volt arról is, hogy minden érkezett vendég egy-egy bizottsági taggal jusson egy kocsiába. — Festői látványt nyújtott e bevonulás.

Azon utcákon és piacon, hol a bevonulás történt, a nemzeti lobogók sokasága diszlett.

A várbán felállított diadalkapunál az egyház gondnoka Fehér Imre és a róm. kath. elemi iskola növendékei közül Rigetti Károly és Székely Cornelia üdvözölték ö Méltóságát, mire a menet zöid galyak közt a templomig vonult, hol a plebánus meleg szavakkal fordult a kegyes főpásztorhoz. Erre fölharogott az orgona magasztos hangja, végig zuggott az „Ecce Sacerdos magnus“ szívet-lelket megrázó accordja és kezdetét vette az utolsó májusi ájtatossági vecsernye.

Az égnek rég bedugult csatornái megeredvén, jótékony esővel árasztván el a kiszáradt földet, sem a tervezett körmenet, sem a fáklýamenet nem volt megtartható ezen este. Megtartatott azonban a fáklýamenet június 1-én (szombaton). Több mint 100 ember vitte a fáklýákat, s a menetet a város végéről kiindulva az egész városon végéig vonult a Rákóczy és Klapka-induló hangjai mellett. Csatlakozott a fáklýamenetbe a magyar polgári kör dalárdája s ugy értünk a várho ö Méltósága lakása elé. Itt Méltóságát a hívek magyar és német nyelven üdvözölték, a dalárda gyönyörtü vallásos énekeket énekelt, és látszott ö Méltóságán, hogy mennyire örvend e gyermeki ragaszkodás külső megnyilvánulásának.

A bérmálás 2 napján (jun. 1. és 2. az állami polgári

leányiskola növendékei énekeltek a szentmise alatt, 2-án estve pedig a városház dísztermében ugyan e növendékek rendeztek szavaltból, énekből és élőképből álló kedves előadást.

Junius 1-én délelőtt 11 órakor volt a tisztelgés püspök ur ö Méltóságánál, és tiszteletét hódolatát bemutatta ö Méltóságának az oltáregyesület, egyháztanács és mindenféle hivatal és vallásfelekezet, 2-án délben volt a 40 teritékü dísz-ebéd is, melyen a város előkelőségei és az egyháztanácsosok vettek részt.

Ha visszagondolunk a lefolyt napokra, mikre fényt és derítet püspök ur ö Méltóságának mindenkit megigéző, megnyerő nyájassága, szelidsége, ibletettsége vetett, úgy tűnek fel mint valami szép álom, miknek ö Méltósága eltávozása szakította végét. A bucsuzkodás, kézsök, áldáskérés nem akart véget érni.

F. hó 3-án reggel 7 órakor távozott a kegyes főpásztor Sárpatakra, kísérve a város batáráig az egyház tanácsosok által. Itt bérmált és iskolát látogatott, az ősz Both Demeter kiváló sziveséggel fogadta kisded nyájával a főpásztort, ki még ugyanaz nap délután 4 órakor Sárpatakról jöve városunkon át utazott Erzsébetvárosra. — A vár alatt, az út elágazásánál az oltáregyesület választmányja, az egyháztanács és nagyon nagy serege a hívőknek várta ö Méltóságát még egy Istenhozadát mondani a drága főpásztornak, áldását kéri az igazi apostolnak. Az oltáregyesület gyönyörű fehér virágokból készült bokrétát nyújtott át ö Méltóságának, mire a menet, elöl a főpásztor 4 szürkéje, aztán a főispán 4-ese, majd a fogatok hosszu sora, megindult. Elvitte őt, kiért rajongott mindenki, kinek mindenkire volt egy nyájias mosolya, egy jó szava, elvitte a kegyes főpásztort; de képe, emléke, jósága feledhetlen lesz örökké mindnyájunk előtt.

Isten vezérelje s annyi áldás szálljon drága fejére, mennyit kívánnak lekütelezett, elragadtatott segesvári hívei. Junius 4-én Erzsébetvárosban bérmált a kegyes főpásztor s meglátogatta az állami gymnasiumot.

Junius 5-én reggel 8 órakor történt az indulás Erzsébetvárosból Somogyomba, mely Medgyesnek filialisja. A község kevés számú katolikusai közül is akadt 32 bérmálkozó. Itt Papp Kálmán birtokos és gondnok látta szívesen délelődnél Püspök urunkat kíséretével együtt. Somogyomból délután 5 órakor nyolc kocsi követte a püspöki fogatokat Medgyes felé, hol már ebéd után a magyar katolikusok fogadó bizottságának zajos készülődései verték fel csendes nyugalomból a sziesztáló szászokat.

A felállított két diadalkapu közüi téren korán gyülekeztek a katolikus hívők szászai, mi alatt a festői banderium, gyönyörű csikósruhás lovasaival és deli termű díszmagyarruhás vezetőjével, Salathy fiatal tisztviselővel az élen megindult Somogyom felé fogadni a főpásztort. A bevonulás 6 órakor történt rendkívül fényesen. Lelkes éljenzés, sürű ágyudörgés között szállott le kocsijáról Püspök urunk és a templomajtónál álló P. Kóry Ottó plebános üdvözlő szavaira röviden, az egyetértés és felekezetek közüi béke megvalósításának jelszavával válaszolt. Majd a szöszékről intézett a hívekhez páratlan figyelemmel hallgatott beszéde jövelele cseljáról.

Másnap volt az Urnapi körmenet, nagy pompával és teljes papi asszistenciával. Az idő is kedvező lévéu, a legkisebb

katolikus gyermek is a nagyokkal együtt bátor öntudattal lépdelt, vagy térdelt, szorosán egymás mellé simulva, az Oltáriszentség körül, melynek nagyobb hordozója lelkesebb kísérete, győzelmesebb útja még nem volt Medgyesben soha. A külső fényt csak növelte a zenekar közreműködése és két század honvédhuszárságnak a kivonulása. A lutheranosok kivételével az összes felekezetek, állam és városi hivatalok, a katonaság és egyes környékbeli előkelőbb családok tisztelgése következett. Délben 60 teritékes bankettet adott a szeretház. Ebéd után megkezdődött a gyóntatás s tartott késő estig, másnap reggel szintén mise kezdetéig. A megbérmáltak száma volt 220, a gyóntókké 400-an felül.

Junius 7-én délután 4 órakor történt az indulás Kis-Kapus felé. A püspöki fogat körülfogva a könnyező nép százaitól lassan haladt előre; a jó lelkek nem tudtak betelni a főpásztor áldásával, vigasztaló tekintetével; még látni akarták, vagy talán el sem akarták engedni, úgy csilgtek nyájias, biztató szavain, áldásosztó kezén. Messze kísérték; de az idő haladt, a banderium vágatni kezd, a menet mind gyorsabb lesz, a hátramaradtak száma egyre növekedik s egy kis távolság után visszaindultunk, száz meg száz alak karját előre nyujtva, néz a távozó apostol után mint valami megkövesült remény.

Nagy-Ekemezőnél már várt Fodor László főszolgabíró vezetése alatt álló kiskapusi banderium. Rövid fél óra s ott voltunk a község végén felállított nagy díszkapu alatt. A nagy közönségből előlép egy ügyes terműt, atillás alak, Nagy Pál körjegyző, üdvözölve a főpásztort talpraesett beszéddel. Zenező mellett vonult a menet a templomig. A kis templomban ember-ember hátán szorongolt, leve füllel-lelekkel a főpásztori szavakat. A halottakért végzett ájtatosság után megkezdődött a gyóntatás.

Este a derek vasuti tisztviselők szorgoskodásából a község lakossága szép fáklyászenével ünnepelte a főpapot. Erdemes a feljegyzésre, hogy az üdvözlő beszédet egy református vallásu vasuti tisztviselő, Kenyeres mondotta, szép, érces hangon méltatván Majláth gróf erdélyi püspök ur eddigi működését. Másnap junius 9-én a templom udvarán felállított sátorban mondta Püspök ur a szentmisét, mely után 70 hívőnek szolgálta ki a bérmálás szentségét. Az nap délután a kiskapusiaktól kísérve a fáradhatatlan főpásztor Bolya felé vette útját, melyet a közbeeső községek román lakossága és papjai őszinte óvációkkal tettek ünneplésesebbé. Héttón végre Bolyában, sok könyvet felszárítva, sok bút megédésítve, befejezte hét hétig tartott, fáradalmakban nehéz, eredményekben gazdag bérmautját.

A tordaaranyosi espereskerület tavaszi koronája.

Délelőtt 9 órakor a papság a szép számmal megjelent harasztosi hívek részvétele mellett sz. misét hallgatott. Mise után Kovács Lajos főesperes szentségimádással egybekötött isztentiszteletet tartott. A Jézus Sz. Szive-litániának és az idetartozó imáknak az Oltáriszentség előtt való elimádkozása után egy-ésmékben gazdag beszédet tartott, — könynyekig megható, szép és válogatott szavakkal és mély érzéssel ecsetelve J. Krisztusnak irántunkki végtelen szeretetét. Szólt azután Jézus Sz. Szívéről, mint az ö Szeretetének

forrásáról, kifejtve a sz. Szív kultuszának elterjedését, tárgyát és célját oly igazi meggyőződésből fakadó bensőszerű érzéssel, hogy szavai mindnyájunknak szívéig hatottak, és a szépség számú közönség szemében felcsillant könnyek igazolták, hogy mindnyájan vele együtt éreznek.

A templomból a papi lakásba mentünk, hol a *Veni Sancte Spiritus* és ehhez tartozó oratio elimádkozása után a gyűlést a főesperes a következő beszéddel nyitotta meg.

Igen tisztelt koronagyűlés!

Összegyűltünk ma itt, ezen a rendes utaktól félre eső és mégis eléggé központi plebánián, hogy lekipásztori némi dolgaink és kötelességeink felett tanácskozzunk, hogy valamint egy hit világoskodik előttünk, egy remény táplál, egy isteni szeretet kapcsol össze, — úgy szt. bivalatlunk teljesítésében is lehetőleg egyöntetű eljárást kövessünk.

Rendszeres kidolgozott megnyitót ma nem tartok, mert mint gyűlésünk tárgysorozatából ki fog tűnni, egyes tárgyak, melyeket elé fogok terjeszteni, hosszabb kutatást igényeltek és így több időmet foglaltak le. Külömben is, most van kitérve a thema, hogy a koronagyűlések legnagyobb haszonnal mi módon tartassanak. Ennek kidolgozására remélem, hogy kedves paptársaim közül is többen fognak vállalkozni és körülírni mind azt, a mi gyűléseinket egy a magunk, mint a ránk bízott hívek részére gyümölcsözővé fogja tenni.

Csak utalok az idők mostohaságára, melyek hova-tovább annál súlyosabbakká válnak. Ellenségeink, ha saját táboraikban különféle osztályaik szerint külön működnek is, de bárhol és bármely osztályban legyenek, egyesülnek ott, a hol nekünk árthatnak, mert szívökben egyesülve van egy érzemény, és ez: szent egyházunk és intézményeink gyűlélete. Mintha a pokolnak minden ördöge felszabadult volna, hogy ordítva körüljárjon, különösen a múltunk nevezett nyugoton, oly féktelen vakmerőséggel roválnak neki a félrevezetett emberek mindeunak, a mi szent, a mi isteni. Szükséges azért, hogy mi is kettőzött buzgalommal és éberséggel álljunk őrt a szent hely kapuján, nehogy ezek ide is befurakodva, elcsábítsák a nyáját, és saját vesztöknek útjára tereljék a gyengébbeket.

Valóban, ha valaha, úgy most illenek reánk az Ecclesiastes II. 1. szavai: „Fili, accedens ad servitutum Dei, sta in justitia et timore, et praepara animam tuam ad tentationem.“ — És most teljesülnek ezek is: „Vita haec nostra in medio praeliorum est.“ Si ergo nolumus decipi, vigilandum; si volumus superare, pugandum est. Es akkor nem is félhetünk. Fortior enim est, qui in nobis est, quam, qui adversum nos est, et per ipsum semper validi sumus, in cuius virtutem confidimus.

„State ergo“ ut apostolus ait, succincti lumbos vestros in veritate, et induti loricae justitiae, et calceati pedes in praeparatione Evangelii pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: et galeam salutis assumite, et gladium spiritus (quod est verbum Dei). Ephes. VI. 14—17.

Ime, ily hatalmas fegyverekkel ruházott fel minket a mi vezérünk Jézus Krisztus. Csak erős, kitartó akarat, az isteni Szív szeretetéből tájlálkozó papi lélek és szív kívántatik, hogy azokat megragadjuk, folyton kéznél tartsuk, és velük az ellenség minden támadását visszaverjük.

A harc folytonos és sokkal élénkebb, mint ezelőtt. Ta-

lán azért, mert hála Istennek! az előbb szunyadozó katolikus szellem ezek és milliók lelkében mindinkább kezd ébredni. És ez bántja az ellenséget, hogy mi lesz akkor velük, kiknek nincs igaz, tényleges hit, s innen: nincs igaz vallásos szellem, sőt bíányzik erre az akarat is. Azért mindenben, a mit mi szt. egyházunk dicsőségére és a hívek lelki üdvének biztosítására teszünk, ők ellenséget látnak és azt akarják hinni, hogy mindezeket ellenük tesszük, s félnek, hogy ha mi így vallásos szellemben erősödvé, felemelkedünk, ők hanyatlanak; ha mi jól leszünk, ők gyöngéledni fognak. Félnak, hogy egy szt. atya szerint: „Remedia nostra plaga ipsorum erunt et curatione nostrorum vulnerum ipsi vulnerabuntur“.

De mindegy. Mi az ő kedvökért egykedvűek, közömbösök nem lehetünk. Mi Isten szt. ügyét miattok háttérbe szorítatni, vagy csak aludni is nem engedhetjük, mert félünk hangzik szüntelen az apostol intelme: „Insta opportune importune“. Mi nem provokálunk senkit, de ügyünket sem hanyagoljuk el senkiért. Hisz akkor nem volnánk lux mundi et sal terrae, hanem volnánk egy-egy darab felbő, melyet az áramlat ide s tova hajt, míg széteszlik; vagy volnánk megromlott só, miről írva van: Sal infatuatum ad nihil est utile, nisi ut projiciatur et conculcetur.

Ettől pedig mentsem meg minket Isten, mentsem meg a mi Mesterünk, az örök Főpap, Jézus Krisztus, kinek szent nevében a gyűlést megnyitom.

E szép beszéd után több üdvös határozat hozottak dérek főesperesünk bölcs vezetése és indítványai folytán.* A gyűlést délután egy óraker fejeztük be. Az izletes és élvezetes ebéd után azon óhajunknak adtuk kifejezést (eltávolozunk előtt): Adjon az Ur Isten minden egyes esperesi kerületnek ily bölcs és tapintatos vezért, ki az ő nemes szívében élő szeretetnél fogva a kerület papságát a szeretet sz. kötelékével oly annyira önmagához és egymáshoz tudja fűzni, mint a miénk. Mi — ezen kerületben hála Istennek! — egyek vagyunk. Egyek hitben, reményben, szeretetben, — egyek minden jó és üdvös ügyekben. Itt a minden jót, nemest és előrehaladást szülő, életető és tartartó békesség él, és éljen is az mindig annak szerzőjével, kerületünk derék, bölcs és tudós vezérével, ifj. Kovács Lajos főesperes, tordai plebános urral együtt.

Egy jelen volt pap

A szebenmegyei róm. kath. tanítóegylet ez idei vándor-gyűlése és az erd. kath. tanítók ált. egyesülete.

Nehezen, nagyon nehezen fog ez alkalommal az irás, mert midőn tanítóegyesületünknek f. é. május hó 22-én tartott vándorgyűlésére gondolok, — szívem elszomorodik. Hiába eszembe jutnak együletünknek ezelőtt 12—22 évvel tartott közgyűlései, a midőn 40—50-en jelentünk meg s 2 nap is alig volt elegendő a tárgysorozatnak bevezésére. Viszazogondolok ama vándorgyűlésekre, a melyeket résztul a helyb. két zárdában, részint pedig Erzsébetvárosban tartottunk. A vármegyénkkel szomszédos vidékek is lázban voltak, mert az ezen alkalomok rendezett ünnepegek, tanügyi kiállítások, jótékonycélú hangversenyek annyira felköltötték az

* E határozatokra lettünk volna kíváncsiak.

érdeklődést, hogy nemcsak a tanügy emberei, hanem még a nagy közönség is sorompóba lépett. Boldognak érzem magamat, hogy én is szemtanúja és szerény munkása lehettem azon mozgalmaknak, a melyeknek következménye az lett, hogy 3—4 vármegyének nagy közönsége felénk, kath. tanítóik felé fordítá a figyelmét, mert érdemessé tettük magunkat rá.

Az utolsó évtizedben azonban fordult egyet világnk sorsa. Tanügyünket egész egyházmegyénkben biztosnak látva, a körülöttünk végbemenő apró-cseprű dolgokra nem is ügyeltünk. Álláspontunk olyan volt, mint ama bizonyos várútré, ki erős várában magát biztosságban érezvén, csak néha-néha mutatkozott egy-egy bástyán, hogy messzelátójával a netalán előtűnő ellenségét észrevéve, a felvonóhidat még ideje korán felhúzhassa.

Mint hogy ellenséget nem igen látott, várának oldalait csapkodó kis patak hőmpölygésében gyönyörködött; hisz ez oly ártatlan képpel folytatta örökös munkáját, hogy tőle még akkor sem kellett tartani, midőn nagyobb esőzések alkalmával meg is áradt. A patakocska — hogy még „kedvesebbnek“ látszassék — a vár gyermekeinek játszótársul is szegődik. A gyermekek és a patak nap-nap után kergetőznek; az évek öröklőnek s a patakocska szakadatlanul folytatja „csendes“ csörgését a nélkül, hogy valaki vele törődne, legföljebb a gyermekek, kik inkább ösztönyszerűleg, mint szándékosan gátakat építve, a patakocskát rövid időre elterelik ugyan a rendes medrétől, de aztán újból visszavezetik. Egy ilyen alkalommal azt veszik észre, hogy a víz a vár egyik bástyafalának vakolatát aprádonként elmosva, néhány téglát és követ meglazított. Egy, kettő! . . . a laza köveket és téglákat kiszedik.

Rövid időre a patak megújja rendes medrét, — hiszen ha van „léte jogosultsága“, miért ne volna „természetadta“ törekvése is — beront a püezébe, onnan az udvaron keresztül — de még mindig nyájas és ártatlan vidámsággal — a vár tulsó oldalának, mert így — *utja rövidébb*.

A bástya falai meggyengülnek s ha a dolog elejét nem veszik, még más bástyák is összeomolhatnak. Megindult tehát a mentési munkálat, csak hogy mindent megmenteni alig lehet, s így egyes dolgokat fel is kellett áldozni.

Ilyes valami eshetett mi rajtunk is, mert bízva tanügyünknek erős multjában, nem igen vettük számba a körülöttünk folyó „államosítás“ patakát, sőt egyik-másiknak talán kedve is telt benne, mert — s erre tudok számtalan esetet — az államhoz átmenve nemcsak anyagilag, hanem tekintély és tudásban (??) is nyertek.

Erzsébetváros iskoláinak legnagyobb része az állam kezébe kerülvén, egyesületünk inno több tagot veszített, sőt ez lévén ama vidék középpontja, vele majdnem az egész vidék is elesett. Így nem csoda, ha ezen gyűlésünk alkalmával az isteni tisztelaten heten voltunk; Kovács K. árvah. plébánosnak igen sikerült tanítását 10-en, Prokupek S. egyesületi elnöknek buzdító megnyitóját és Máthé D. érdekes felolvasását 12-en hallgattuk; a gyűlés végére került „Erd. kath. tanítók ált. alapszabály tervezetének“ megvitatásában 14-en és — hogy a mondat végére méltó pontot tehessek — a közös ebéden 17-en vettünk részt.

Ilyen szomorú körülmény — azt hiszem másutt is beállott, vagy még mindig beállhat, mert ha ügyünknek hathatós előmozdításáról, robamosabb fejlődéséről nem gondoskodunk:

a „patakocska“ behálózza szép csendesen egész egyházmegyénket és idővel csak egy fényes multról beszélhetünk, míg jelentünk talán nagyon is sivár lehet.

Első sorban tömörülnünk kell!!! Meg kell teremteni az „Erd. kath. tanítóegyesület“-et, mely hivatva lesz népoktatásunknak lendületet s ezzel kapcsolatosan biztos jövőt adni.

Félre kell tennünk minden „localis“ érdeket; le kell mondanunk minden „specialis“ kívánságról, vagy „tradiciós“ megszokottságról!!

Mindnyájunk érdeke legyen közös, a mely bérces kis hazánk kath. népoktatás ügyét érdek nélkül szolgálja, azt emeli!!

Erre szükségünk van mindenütt és minden körülmények között!

Ne féltsük esetleg jelenlegi tekintélyünket, mely, ha egy nagyobb testületbe egybeolvadunk, talán csökkenne: ne érzékenykedjünk esetleg azért, mert egy orsz. egyesületnek létrehozásakor valamelyes állásról elesünk; ne sajnáljuk seetleg azt a pár garast, a melyet a központba kell letennünk: mert ezen egybeolvadás mindnyájunk tekintélyét, állását emelne s egyesületi vagyonnunkat százzszorosan — ha nem is garasokban, de minden esetre — messze kibátó „aranyos“ kamatokkal visszafizeti.

Értsük meg egymást testvériesen! De értsük meg ama ezüsthényű világitó fáklyát, mely egyházmegyénknek minden zeng-zugát bejárja, hogy lobogó lángjával mindenkinek értésére adja, miszerint legyen bennünk igazi minden önzéstől, komoly, tapintatos, tervszerű eljárás, idegesség és tullicitálás nélküli munkásság, mert csakis így lehet kath. népoktatásunknak intenzivebb alakot adni s így biveinknek becsülését, bizalmát nyerni.

A szebeumegyei rom. kath. tanító egyesület, mely egy szekely egyesülettel egyidejűleg mintegy 20—23 évvel ezelőtt azon fáradozott, hogy egy ilyen erd. kath. tanítói egyesület létre hozzon, — fájdalom! tervét akkor nem valósíthatta meg. — Örömmel üdvözölte a központ e tekintetbeni mozgalmának megindítását s még a mult őszi közgyűlésén egyhangulag kimondta az egyesületet.

Mint hogy azonban a „képviseltetési“ rendszerben nem lát elegendő garantiát, kimondotta, hogy külön alapszabály tervezetet nyujt, melynek alapján az összes erd. kath. tanítók egy egyesületbe, mely vidékenként körökből fog állani, alakul. Tudom, hogy sokan merész gondolatnak fogják mondani, mert „szétszórtan lakva a közlekedés nehéz“ — „szegény körülmények között élve, utazásra nem igen jut.“

Kedves kollegák! Főtisztelendő Papság!!

A közlekedési nehézségekről alig lehet beszélni, mert azok immár annyira javultak, hogy e tekintetben alig van kívánni való. A szegénységgel — eme modern betegséggel — ne ámítsuk magunkat, mert ez az ideges nyavalja a legtöbb esetben csak mumus, a melyet ráncigálunk, mint hogy mások is ráncigálják. Ismerek tanítót, ki 500 frtyai évi fizetéssel családjának tisztességes neveltetéséről minden megakadás nélkül tudott gondoskodni; de viszont ismerek olyant is, ki 1500 frtyai évi jövedelemmel szintén annyi tagu családdal folytonosan hitelezőkkel küzdött. Van tudomásom olyan plebánosról, ki évi 2—3 ezer fornti jövedelme mellett mindig szegénységről beszélt, de ismerem azt a plebánost is, ki évi 1200 forint

jából telket vett, arra tisztességes iskolaépületet emelt, sőt néhány év alatt az iskolának örök időkre való megélhetését elegendő alappal is biztosította. Nem kell tehát egyéb, mint egy kis jóakarat és az ügy iránti őszinte érdeklődés s akkor rövid időn megérjük azt a boldog pillanatot, hogy egyházmegyénknek székvárosába mintegy 400—500-an bevonulhatunk magunkat személyesen bemutatni; hadd ismerjék azokat a munkatársakat, kik az „Ur szőlőjében“ az alapozási munkálatokat végzik. De azon szerencsének is örvendhetünk, hogy alkalom adtán „kincses fővárosunkba“ testileg átrándulhatunk s így az erd. státusunk mgls. igazgatótanácsával is megismerkedhetünk. S mennyiért nem adnám én, ha alkalomilag Brassóba is elmehetnénk, hogy a Cenk tetejére fölmenve mintegy 400 torokból felhangzanék! „Boldogasszony Anyánk! régi nagy patronánk . . .“ hangsúlyozása annak, hogy bázuk határait nem az „Eine feste Burg is unser Gott“ . . . oltalma, hanem a boldogságos Szűznek védnöksége őríz meg évszázadokon !!!

Őrizze ezutánra is !!!

Cibinpartii.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Jézus Szentséges Szíve** ünnepe a püspöki székhelyen. Az isteni Üdvözítő 200 évvel ezelőtt B. Alacoque Margit apácának megmutatta szent Szívét, közölte vele szentakarátját és ígéreteit azok számára, a kik a Szentszívet tisztelik. A kath. Egyház Urnapután való második pénteken ünnepet szentel a Szentszív tiszteltére. Városunkban f. é. és hó 14-én 1/26-kor kezdődött az ájtatosság, melyen több paps a hívők nagyszámmal vettek részt. Ragyogó fényben uszott a zárda temploma, s főleg a Szentszív oltára ritka műizléssel volt ékesítve; a megkérelt körmenetet Ujfalusi T. J. apátkanok tartotta, mely előtt Soóthy Gy. spiritualis beszélt mély hatást keltve. Szép csendben indult meg a menet, legelejen fehér zászló lengett, az Oltáriszentség előtt pedig négy kis leány vitte a Szentszív szobrát; a zárdaönvendékek megható szép énekekkel dicsőítették a Szentszívet. A zárda ablakai gyönyörűen ki-világítva, felvirágozva, a falak pedig szőnyegekkel és gyönyörű himzésekkel valának felékesítve. Legmegragadóbb képet nyújtott a kert, melyen áthaladott a menet. A viruló természet ölében jobbjukban égő gyertyával, baljukat szívükre téve, ártatlan szemüket az Oltáriszentségre szegezve állottak a fehérhúhás kis lányok; mintegy mondani látszottak: Jézus Szíve a tied vagyok. A szép ünnepély értelmi szerzője: Soóthy Gy. spiritualis és a zárda főnöknője, létrehozói a jó nénikék. Hála és köszönet érte nekik.

— **Püspök urunk** június 14-én pénteken este 7 órakor Toldalagi Samu gróf ceremonáriusával Szébenből, hol bérmautja után néhány napot töltött, székvárosába érkezett. A kegyes főpásztor a gyergyói espereskerület 14 s az erzsébetvárosi 8 hitközségét látogatta meg hat hét alatt. A 22 községben körülbelül 50 ezer kath. hívő lakik; az apostoli buzgalmu főpásztor Gyergyóban 13324, az erzsébetvárosi kerületben 775, összesen

14,099 hívének osztotta ki a bérálás szentségét, s diadalmaskodva a fáradságos út nehézségein, s a szégyes időjárás bajain, jó egészségben tért haza egy kis pihenésre.

— **Személyi hír.** Neurihrer Ödön kolozsvári káplán brassói plebánosnak nevezetett ki.

— **Oltáregyesületi hírek.** Az oltáregyesület hálás köszönő leveleket kapott a szétküldött tárgyakért következő helyekről: Zalatna, Jobbágytelke, Segesvár, dr. Fejér Gerő a gym. kápolna részéről, Szarvaskend, Kudzsir. *Csik-Delnéről* beérkezett a megalakulási jegyzőkönyv és a névsor 92 taggal.

Akosfalván szinte lelkes gyűlés volt, melyeken megalakult a fiók egyesület 95 taggal.

Koronáról jelezve van, hogy 110 taggal az új egyesület a központhoz csatlakozott.

Kolozsvárt is mozgalom indult meg az oltáregyesület érdekében.

Több helyről kérdezősködni egyesületi jelvények felől; a nyári hónapok alatt Budapestten személyesen járok a dolog után s az eredményről értesítést adok. Minden esetre ez irányban is *egység*re kell törekednünk.

A *multkor* megpendített zászlót illetően jelzem, hogy ez nemcsak a gyulafehérvári, hanem az egész erdélyi oltáregyesületek közös zászlója lesz, ennél fogva egész Erdélynek érdekében áll, hogy az impozáns legyen. Kegyeskedjenek a vidéki egyesületek főt. igazgatói gyűjtést rendezni. Egyesültünk egy névtelen jótévedője 20 Kr. küldött be a zászló alapra. A gyűjtő iverket a jövő hét folyamán fogom szétküldeni.

Kérem az egyesületek vezetőit, sziveskedjenek megírni, hány órától van az Oltáriszentség kitéve az első vasárnap s mikor van a délutáni közös isteni tisztelet? Mi történik e vasárnap fényessé tételére?

A *bpesti központi* oltáregyesület az Oltáriszentség örök-imádására kápolnát nyitott (XX. Rákos u. 5.) s az első szt mise a szt. Szív ünnepén volt. Erre a vezetőség meghívta az erdélyi oltáregyesületeket.

A kápolnában *mindenap* reggel 7-től este 1/26-ig az Oltáriszentség imádásra van kitéve.

Dr. Fejér Gerő az egyesület alapító tagja lett.

— **Első nyilvános bucsuünnepély Abosfalván.** Szentbárosság vasárnapján az abosfalvi templom bucsuünnepére a besenyői filialis és szőkefalvi anyaegyház hívei zászlók alatt jöttek a szomszéd községekből is számosan gyűlekeztek az ájtatos hívők engedelmeskedve bugó lelkipásztorunk Sántha Albert dr. hívő szótartának. A szentmisét Veres Lajos esperes, a szentbeszédet pedig Mártonfi Sándor szőkefalvi lelkész mondotta. A hívőkre mély hatást tett ANOR István báró, ki példás ábitattal vett részt a körmenetben is.

— **Köszönet.** Az akosfalvi rk. egyházközség kebelében megalakult fiók Oltáregyesület igazgatósága halás köszönetét nyilvánítja: 1. Főtisztelendő Soóthy Gyula igazgató urnak, hogy templomunk számára 1 miniszter ruhát teljes hozzá tartozóival, 6 drb. purificatoriumot, 6 drb. corporalét, 3 drb. pallát, 3 drb. subpallát, 1 drb. buccalét és egy kis oltárabroszt kegyesen küldeni méltóztatott. 2. Méltóságos Gróf Tholdalagi Tiborné Mémeltóságának, ki egy szép menyegyzettel rendeztetett meg Urnapjára. 3. Mélt. Özv. Sándor Lászlóné főispánnénak, ki 16 drb. értékes viaszgyertyát gyönyörű szalagokkal ellátva áldozott az Ur oltára diszítésére

4. Nagyságos Kovrig János és nejeének, kik szintén többször értékes viaszgyertyával ajándékozták meg templomunkat. Végül Paal Lajosné ö Nagyságának, ki Urnapjára egy szép velummal kedveskedett a szentségi Jézusnak, özv. Szmolten Gáborné pedig egy oltarabroszszal. Az igazgatóság.

— **Missiók.** Zetelakán május hó 16—26-ig az ájtatos hívők rendkívül élénk részvétele és buzgósága mellett nagy missiót tartottak Riesz Ferenc, Midlinszky József és Kulchár István Jézus-társasági atyák. A hívők ábitata a szívhez szóló egyházi beszédekre oly általános volt, hogy tömegesen járultak a szent gyónás és áldozáshoz. A jó atyák május 26-án Oroszhegybe mentek, hol szintén szép eredménnyel sikerült a szent missió. *Junius 6-án* kezdették meg Csíksomlyón Lelek J. és Galambos lazarista atyák a szent missiót. Valóságos bucsujáró helylyé vált a somlyói szent Péter egyház-megye temploma, napról-napra a környék községeiből kiváltképpen a nők tömegesen zárandókolnak a jó atyák meghallgatására, kik fáradhatlan buzgalommal gyóntatják az ájtatos híveket.

— **Mily összegbe kerül a csíkszeredai gymnasium épülete.** Alpar Ignác műépítész készíti a nagyszabású épületnek, melyben a gymnasium, seminarium és internátus lesznek elhelyezve, tervét, számításait szerint az egész épület 556 ezer koronába fog kerülni. E szerint a vármegye által megszavazott 150 ezer koronához még 406 ezer korona kívánatik. Ezt az összeget a státus, igénybe véve az államegélyt, fogja adni. A csíkszeredaiaknak és azoknak, kik a kicsinyes ellenvetésekkel szemben kitartóan küzdöttek a mellett, hogy a megye központjában és és székhelyén helyeztessék el a gymnasium épülete nagy öröme szolgál hogy e fontos ügy ha lassan is, a megvalósulás felé közeledik.

I R O D A L O M.

* **A magyar föld.** A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent „Magyar nép könyvtára” IX. és X. kötete Magyarország földrajzi és etnográfiai ismertetését tartalmazza. A magyar föld címen, két kötetben (142. és 165. l.). A magyar földet Sziklay János írta, a nem csupán színes tollú író, hanem Magyarország alapos ismerője is. Teljesen megfelelt a Szent-István-Társulat intenciójának, hogy miután már ugyanez a társulat Magyarország történetét is ilyen rövid, de minden lényeges dolgot felölelő alakban kezébe adta a népek, vezérkönyvet adjon neki arra is, hogy hazájának földjét, lakóinak, azok munkájának és művelődésének állapotát megismertesse és így szívébe vésődjék e drága szép hazának szeretete. Erre a szeretetre oktat bevezető részében s a hazaföld ismeretéből igyekszik erősebben lángra gyújtani az olvasó nép lelkében ezt a nemes érzést. A munka két részre oszlik. Az általános részben nagy vonásokkal rajzolja meg Magyarországot. Először fekvését magyarítja meg, aztán megismerteti bennünket „Magyarország kialakulása” címen történeti földrajzával; majd az ország területét, hegységeit, vizeit írja le festőleg és érdekesen; következik természeti viszonyainak rajza: éghajlata, természeti világa. A természeti világból a lelki élet nyilvánulásaihoz vezet: ismerteti a lakosság nemzeti és vallási viszonyait, alkotmányát, kormányzását, a nép életét, még pedig külön a nemzetiségek szerint: építkezéseket, ruházatukat, szokásaikat, művelődésüket, végül a nemzet gazdasági munkáját: a mezőgazdaságot, ipart, bányászatot, kereskedelmet, a közlekedési viszonyokat. Az általános részt követő részletes részben azután sorra ismerteti Magyarország vármegyéit, külön fejezetet szentelve Bu-

dapestnek, meg Fiuménak; még pedig természetesen nem csupán az anyaország, hanem Horvát-Szlavonország vármegyéit is, továbbá függelékképen Dalmáciát, mely jogilag Magyarországhoz tartozik. A népszámlálás fő eredményei már érvényesültek e kis könyvecskében, a mi kézikönyvi használatosságát kétségtelenné teszi. Csak a nemzetiségi és felekezeti viszonyok maradtak meg az 1891-iki adatok szerint, mert ezek még ainesenek földolgozva a statisztikai hivatal által. A kis munka sokat nyer színességében és megbízhatóságában azzal, hogy nagy részt a szerző közvetlen ismeretéből és tanulmányából dolgozott: e mellett azonban egyes részeit mind olyan írók nézték át, a kik az illető vidékeket alaposan ismerik. A két színes tábláján kötet együtt 1 korona 20 fillér, tehát rendkívül olcsó.

* **Megjelent** „Jézus sz. Szívének követéséről” négy könyv. Arnold J. Jézustársasági atya után latiból magyarítá: Szombathy Sándor kalocsa-fülmegyei áldozár: kiadja: Juresó Antal könyvkiadóhivatala Kalocsán, Pestmegye. Második kiadás. Szentéletre vezet könyvet, kedvesebbet és tökéletesebbet senki sem írt a Kempis-féle „Krisztus követéséről” „A Jézus sz. Szívének követése” színi! annak nyomain halad. Csak még bővebben igyekszik megmagyarázni az üdvözülést utját-módját, s Jézus isteni Szívének szeretetével iparkodik lángra gyulasztani bennünk a vágyat a szent élet után. Arnold is Kempis modorában szerkeszti négy könyvét. Jézus intelmeket ad, a tanítvány fogadja s fejezetről-fejezetre halad elő a tökéletesedésben. Az első könyv gyengéd, szerető intelmeiben Jézus a maga sz. Szívének erényeivel hasonlítja össze a tanítvány (a keresztény olvasó) szívének bűnös állapotát. A második könyv Jézus sz. Szívének követési módját szabja meg a különféle állapotú kereszténynek. A harmadik könyvben a szenvedő Jézus Szíve beszél a szenvedésben csüggedőkhez. A negyedik arról szól, hogyan egyesítsük megtisztult szívünket méltóképp Jézus boldog szívével. E fölötté üdvös lelki olvasmány Jézus Szíve beszél a körében rég nagy kedveltségnek örvend, azért a ft. fordító szíves jogát ruházása folytán arra határozottan el magam, hogy abból új kiadást rendezek. Az 50 íves díszesen kiállított könyv közrebocsátásával és terjesztésével a hívek lelki épülésének óhajtok szolgálatot tenni, arát azért szabtam a lehető legjutányosabban, a kötetlenét 3 koronára, a kötöttét 4 koronára, mely összeg beklüldése mellett bérmentesen juttatom azt b. megrendelőim címére. Kalocsa, 1901. máj. 30. Juresó Antal nyomdász és könyvkiadó.

P á l y á z a t.

— Az *Imecsflói* róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmi zása: megfelelő lakás, gazdasági épületek és 600 öf területű kertiletményen kívül 240 k. a községi pénztárból, 158 k. államegélyből, 40 k. tandíjból, 40 k. oszporából, 16 k. stóljárulékból, 40 kalongya rozs 40 kalongya zabkepe melyet kicsépleni minőségben is kaphat egy kalongya után 50 liter magot számitva, 16 terfita helyett 32 k., 3 hld 631 öf szántó, 2 hld 558 öf területű rét tagosított jöminőségű ingatlan haszonélvezete. Kellően felszerelt folyamodványok jelen év június 23-igalattirhoz beklüldendők. Az állomás a kinevezés után azonnal elfoglalandó. Kelt Imecsfalván, 1901 június 7-én.

Bors László,
plebános.

A szerkesztésért felelős E r ö s s J ó z s e f.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.

Szerkesztőtársak: Eröss József, Peter János dr., Szilveszter Ferenc dr., Wagner Sandor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.